

Programul electoral al PARTIDULUI LIBERAL

pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025

1. Justiție
2. Economie
3. Reforma administrativ-teritorială
4. Educație și Cultură
5. Medicină
6. Politici sociale
7. Protecția Mediului
8. Diaspora
9. Politică externă

PREAMBUL

Republica Moldova se află într-un moment în care alegerile parlamentare din 28 septembrie, 2025, la fel ca cele din 2016, când partidele proruse cereau alegeri anticipate pentru a veni la putere și a deturna cursul european, vor fi decisive pentru atingerea obiectivului de reîntregire a neamului și de integrare în Uniunea Europeană.

În fața provocărilor geopolitice actuale, manifestate prin războiul hibrid împotriva republicii și agresiunea militară împotriva Ucrainei, lansate de Federația Rusă, statul nostru, mai mult ca niciodată, are nevoie de o majoritate parlamentară pro-europeană, pentru a continua cursul european și nu de o majoritară pro- Rusia – stat imperialist și agresor.

Până la integrarea în UE și realizarea idealului de reîntregire națională, PL își propune să asigure:

Justiție

În vederea realizării dezideratului Unirii, este necesar de a înfăptui o reformă cardinală a justiției, după modelul României și omologarea legislației în acest sens, fapt ce va eficientiza lupta împotriva corupției.

Pentru aceasta, este necesar de a schimba statutul actual al procurorilor, atribuindu-le statut de magistrat, formând Ministerul Public care ar avea menirea să reprezinte interesele generale ale

societății, precum și drepturile și libertățile cetățenilor. Ministerul își va exercita atribuțiile prin procurori constituiți în parchete. Parchetele urmează să funcționeze pe lângă instanțele de judecată și să supravegheze activitatea de cercetare penală a poliției. În această formulă, procurorii ar urma să-și desfășoare activitatea potrivit principiului legalității, imparțialității și al controlului ierarhic sub autoritatea ministerului justiției. În acest sens, CSM, în calitate de garant al independenței justiției, urmează a fi reorganizat în două camere, cea a judecătorilor și cea a procurorilor, compusă din 12 membri, aleși în adunările generale ale magistraților - din 7 judecători și 5 procurori, validați de Parlament. Din componența CSM va face parte 1 reprezentant al societății civile, specialist în domeniul dreptului, care se bucură de înaltă reputație morală și profesională, ales de Parlament. Acesta participă numai la lucrările în plen ale CSM. Hotărârile CSM se iau prin vot secret.

Președintele se alege de CSM prin vot secret pe un termen de un an și nu poate fi prelungit. Durata mandatului membrului CSM este de 4 ani și nu poate fi prelungit pentru un alt termen. Președintele RM prezidează lucrările CSM la care participă. Hotărârile CSM sunt irevocabile și definitive. Totodată, PL consideră că trebuie să avem o justiție corectă și imparțială.

Pentru aceasta e necesar:

- a) simplificarea procedurilor judiciare pentru cetățeni și mediul de afaceri;
- b) extinderea asistenței juridice garantate de stat pentru cei cu venituri reduse;
- c) digitalizarea instanțelor și transparentizarea dosarelor publice;
- d) campanii de informare și educație juridică în școli, universități și comunități;
- e) atenție deosebită pentru victimele violenței domestice și ale abuzurilor;
- f) alegerea și numirea în sistemul judecătoresc în baza meritocrației și a profesionalismului, fără promovări pe bază de cumetism și interese politice;
- g) evaluări sistematice și transparente de performanță;
- h) eliminarea „porțișorilor” legale care permit tergiversarea dosarelor;
- i) racordarea priorității a legislației la standardele UE;
- j) cooperare activă cu instituțiile europene în domeniul justiției.

Lupta reală împotriva corupției:

- comasarea CNA cu Procuratura Anticorupție, pentru o luptă mai eficientă împotriva corupției, exemplu – DNA din România.
- aderarea deplină la instrumentele anticorupție ale Consiliului Europei și UE;
- integrarea în spațiul juridic European.

Economie

PL propune o economie liberă, concurențială și orientată spre dezvoltare durabilă, integrată în spațiul românesc și european.

Direcții strategice

Strategie comună de creștere economică – elaborarea și semnarea unui pact național pentru dezvoltare durabilă, asumat de către toate partidele unioniste și pro-europene.

Politici economice coordonate – corelarea politicilor monetare, fiscale, bugetare și comerciale pentru a asigura stabilitate și creștere sustenabilă.

Aliniere la prioritățile UE – valorificarea recomandărilor europene privind competitivitatea (Raportul Draghi), cu accent pe agricultură modernă, industrie prelucrătoare, servicii medicale și dezvoltarea unui ecosistem educațional orientat pe știință, tehnologie și inovație (IT, robotică, inginerie avansată).

Consolidarea capacităților de apărare digitală și protecția infrastructurilor critice împotriva atacurilor cibernetice.

Crearea unui program național pentru atragerea specialiștilor din diaspora, care să revină temporar sau definitiv și să contribuie la modernizarea economiei.

Reforma instituțiilor economice

BNM - independentă și predictibilă. Menținerea stabilității prețurilor și cursului valutar, dar cu o orientare mai activă spre sprijinirea creșterii economice sustenabile.

Reformarea Consiliului Concurenței – transformarea într-o instituție independentă și eficientă, capabilă să combată monopolurile și cartelurile, protejând consumatorii și mediul de afaceri.

Depolitizarea instituțiilor de reglementare – eliminarea oricărei imixțiuni politice în activitatea instituțiilor-cheie ale pieței.

Digitalizarea administrației publice centrale și locale pentru eficiență, transparență și reducerea corupției.

Susținerea mediului de afaceri

Acces la finanțare ieftină – dezvoltarea unor instrumente de creditare avantajoase pentru IMM-uri și start-up-uri.

Politici fiscale prietenoase – simplificarea sistemului fiscal, combaterea evaziunii și rambursarea eficientă a TVA.

Stimularea micilor afaceri – facilități fiscale și programe de mentorat pentru antreprenorii locali.

Sprijin pentru exportatori – promovarea producătorilor locali pe piețele externe și integrarea accelerată în piața unică europeană.

Sprijinirea tranziției digitale a afacerilor prin granturi pentru digitalizare și instruire în competențe digitale.

Agricultură și industrie

- agricultură modernizată – investiții în mecanizare, tehnologii inteligente și roboți industriali
- pentru creșterea productivității.
- dezvoltarea industriei alimentare – sprijinirea procesării produselor agricole și crearea de lanțuri valorice locale.
- produse locale și artizanale – încurajarea dezvoltării brandurilor proprii, cu valoare adăugată,

- ca alternativă la producția de masă din import.
- consumul local – promovarea produselor alimentare din regiunea de trai a cetățenilor pentru
- sprijinirea economiei comunitare și reducerea dependenței de importuri.
- promovarea economiei circulare și a industriilor creative drept motoare ale creșterii economice.

Energie și independență economică

- acces la resurse energetice accesibile – diversificarea surselor și investiții în cele regenerabile (solare, eoliene, biomasă).
- stimulente fiscale pentru investiții în energie regenerabilă și eficiență energetică pentru gospodării și companii.
- reducerea dependenței de regimuri autoritare – limitarea vulnerabilităților economice și energetice față de Federația Rusă.

Reforma teritorial-administrativă

Actuala structură teritorial-administrativă este cea formată de URSS, pentru a controla politic fosta RSSM. Astăzi, această structură este în detrimentul puterii financiare a administrațiilor centrale și locale și trebuie adusă în conformitate cu standardele europene, de aceea, PL propune trecerea la 4 unități administrativ-teritoriale, județe.

Educație și Cultură

PL pledează pentru o educație în instituțiile de învățământ, bazată pe principii democratice, care vor contribui la pregătirea civică a copiilor și tinerilor, capabili să se integreze în societate, atât din punct de vedere profesional, cât și din punct de vedere civic.

- restabilirea prestigiului profesiei de învățător și profesor, prin alinierea condițiilor de activitate și salarizare la cele din România și UE;
- colaborarea strânsă între profesori, părinți și elevi;
- promovarea unei politici educaționale de stat accentuată pe încurajare, creativitate și respectarea drepturilor profesorilor și ale elevilor;
- modificarea curriculei școlare pe categorii (umanist/ real) în conformitate cu cerințele UE și necesitățile vitale actuale (pentru clasele primare: cunoștințe primare de bază, comportament etic și estetic în familie și societate; la nivel gimnazial: cunoștințe general-umane, realizări sociale, creativitate personală; la nivel liceal: competențe de aplicare a cunoștințelor dobândite anterior prin implementarea acestora și repartizarea pe domenii, în dependență de capacități și competențe; la nivel universitar: cercetare și aplicare științifică);
- tipărirea la prețuri reduse a cărților incluse în lista de citire din programul școlar;
- oferirea la prețuri mici a manualelor și cărților alternative de studii pentru discipline școlare, scrise de autori celebri, în vederea îmbunătățirii înțelegerii de către elevi a acestor discipline;

- respectarea legislației lingvistice în toate structurile sociale: învățarea obligatorie a limbii române de către toți cetățenii Republicii Moldova;
- promovarea culturii naționale și păstrarea patrimoniului cultural material și imaterial pentru continuitate;
- renovarea, digitalizarea și dotarea muzeelor, teatrelor, bibliotecilor și caselor de cultură;
- crearea unei platforme on-line pentru accesul la spectacole, expoziții și filmele locale;
- digitalizarea arhivelor patrimoniului cultural și accesul liber la ele;
- promovarea culturii în zonele rurale și cele defavorizate, prin intermediul proiectelor susținute de stat și UE;
- crearea unei resurse on-line unde să fie stocată arhiva electronică a documentelor istorice, aferente domeniului culturii, de importanță națională, accesibile publicului larg/ elevilor în vederea îmbunătățirii înțelegerii realităților istorice și culturale ale țării;
- interzicerea utilizării telefoanelor mobile pe parcursul orelor de studio;
- introducerea educației financiare, alfabetizării media și a educației pentru dezvoltare durabilă în curriculumul școlar;
- promovarea educației digitale, inteligenței artificiale, gândirii critice și alfabetizării media ca răspuns la realitățile educaționale europene din 2025;
- parteneriate între universități și mediul privat pentru a forma specialiști în domeniile viitorului (IT, robotică, inginerie, sănătate);
- introducerea educației financiare, alfabetizării media și a educației pentru dezvoltare durabilă în curriculumul școlar;
- promovarea educației digitale, inteligenței artificiale, gândirii critice și alfabetizării media ca răspuns la realitățile educaționale europene din 2025;
- parteneriate între universități și mediul privat pentru a forma specialiști în domeniile viitorului (IT, robotică, inginerie, sănătate).

Medicină

PL consideră că sănătatea și protecția socială reprezintă fundamentul unui stat modern și european. Vom implementa un set de măsuri concrete pentru a crește calitatea vieții cetățenilor și pentru a aduce standardele RM mai aproape de cele europene.

Sănătate

- creșterea graduală a salariilor medicilor și personalului medical, cu obiectivul de a le apropia de media regională.
- extinderea serviciilor incluse în polița de asigurare medicală obligatorie, prin acoperirea tratamentelor moderne și acces la tehnologii de ultimă generație.
- introducerea unui examen medical gratuit anual pentru toți contribuabilii la sistemul de asigurări.
- implementarea dosarului medical electronic unic pentru fiecare cetățean și dezvoltarea telemedicinii, pentru a asigura acces egal la servicii, inclusiv în zonele rurale.
- generalizarea rețetelor electronice pentru simplificarea accesului la medicamente.
- organizarea de programe naționale de screening pentru cancer și boli cardiovasculare, precum și campanii de vaccinare și educație pentru un stil de viață sănătos.

- dezvoltarea unui sistem de formare continuă pentru personalul medical, aliniat la cele mai noi standarde științifice și tehnologice.
- lansarea unui program de sprijin pentru tinerii medici: burse, locuințe de serviciu și stagii internaționale pentru a reduce migrația specialiștilor.

Politici sociale

- reformarea sistemului de pensii pentru a-l face sustenabil, echitabil și predictibil, cu posibilitatea pentru cetățenii din diaspora de a contribui direct la sistemul de pensii din RM.
- acordarea de alocații pentru toți copiii de la naștere până la vârsta de 6-7 ani.
- acordarea de compensații pentru serviciile comunale familiilor numeroase și pensionarilor cu venituri sub coșul minim de consum.
- dezvoltarea de programe de îngrijire la domiciliu și centre comunitare pentru persoanele vârstnice și cu dizabilități.
- sprijinirea integrării persoanelor cu dizabilități pe piața muncii prin formare profesională și subvenții pentru angajatori.
- implementarea unor programe de locuințe sociale destinate tinerilor și familiilor vulnerabile.
- modernizarea infrastructurii sociale și rurale: drumuri accesibile, transport public, apă și canalizare, grădinițe, școli și puncte de asistență socială.
- pilotarea unor forme de program de lucru flexibil pentru anumite categorii (persoane peste 50 de ani, părinți cu copii mici) pentru a echilibra viața profesională și personală.

Protecția Mediului

PL declară domeniul mediului drept subiect de prioritate maximă, militând pentru redefinirea locului și rolului acestui sector în paradigma de politici și cea instituțională a Guvernului:

- dezvoltarea unor mecanisme eficiente privind creșterea nivelului educației și culturii ecologice a cetățenilor, inclusiv prin încorporarea educației ecologice în sistemul de educație formală, precum și prin asigurarea accesului la instrumentele și materialele adecvate pentru educația ecologică non formală și informală, educarea viitoarelor generații prietenoase mediului și climei;
- încurajarea și promovarea energiei din surse alternative, regenerabile și nepoluante;
- conservarea și protecția solului, principala resursă naturală a Republicii Moldova, realizarea acțiunilor necesare stopării deșertificării solului;
- dezvoltarea infrastructurii regionale de colectare, reciclare, tratare și valorificare a deșeurilor menajere solide, dar și a deșeurilor periculoase;
- conservarea și protejarea resurselor principale de apă. Internaționalizarea măsurilor de protecție a fluviului Nistru, în vederea asigurării cu apă potabilă a cetățenilor. Protejarea și conservarea pentru generațiile viitoare a rezervelor subterane de apă. Dezvoltarea și implementarea unui plan privind reabilitarea râurilor mici cu ecosistemele aferente;

- surse pentru energia verde: instalații fotovoltaice, eoliene și implementarea mecanismului de facturare netă, pentru încurajarea consumului și producției energiei regenerabile;
- promovarea conceptului de amprentă ecologică care este o măsură a cererii totale de terenuri și ape biologic productive de care populația are nevoie pentru a produce resursele pe care le consumă și pentru a absorbi deșeurile, în special CO₂. Educarea folosirii raționale a resurselor naturale în scopul substituirii culturii consumatoristului manifestată în prezent.

Diaspora

Diaspora este parte integrantă a Republica Moldova, de aceea, PL are următoarele obiective:

- formarea unei structuri parlamentare care să se ocupe de problemele cetățenilor din diasporă.
- consultări periodice cu cetățenii din diasporă.
- digitalizarea completă și facilitarea serviciilor consulare.
- deschiderea de consulate mobile în zonele cu acces redus la centrele consulare.
- recunoașterea și echivalarea mai rapidă a diplomelor și calificărilor profesionale.
- campanii permanente de informare despre drepturile și obligațiile cetățenilor din diasporă, scutirea de impozite a afacerilor lansate, pe o perioadă de 3 ani.
- crearea unor condiții favorabile pentru cetățenii din diasporă care vor să se întoarcă acasă și să investească în RM, în primul rând pentru tineri.
- apărarea drepturilor femeilor din diaspora, vulnerabile sau victime ale traficului și ale violenței domestic.
- sprijin din partea instituțiilor statului, pentru integrarea socială la întoarcerea acasă.
- extinderea numărului de secții de votare și digitalizarea procesului electoral (vot on-line, vot anticipat).
- eliberarea de orice taxe pentru banii trimiși acasă.

Politică externă

Politica PL se va axa pe două obiective importante: Integrarea în UE și Unirea cu România.

PL va proteja valorile naționale, va garanta independența, suveranitatea și integritatea teritorială a statului, până la Unire cu Țara. Totodată, PL va promova, în continuare, aderarea la Uniunea Europeană. Integrarea în UE înseamnă îndepărtarea de politica imperialistă a Federației Rusă și alinierea la lumea liberă, civilizată care, în contrapunct cu lumea rusă, nu ne va împiedica să înfăptuim Unirea. Pentru atingerea scopului, PL pledează pentru:

- accelerarea procesului de aderare la UE, prin implementarea reformelor cerute în domeniul justiției, administrației publice centrale, locale, al economiei...;
- negocierea și implementarea etapelor de preaderare cu sprijinul instituțiilor europene și, în primul rând, cu sprijinul României;
- promovarea valorilor europene în RM, menținerea contactului activ și angrenarea în activitățile politice, sociale și economice ale diasporei RM;

- cooperarea avansată Euro-Atlantică în cadrul Parteneriatului pentru Pace și extinderea colaborării în domeniul securității cibernetice și al apărării;
- participarea activă în misiuni internaționale de menținere a păcii sub egida ONU, UE și NATO;
- dezvoltarea relațiilor diplomatice active și eficiente, orientate spre atragerea de investiții, protejarea cetățenilor români moldoveni ai RM din străinătate;
- Integrarea europeană se poate produce pe două căi: prin integrarea statului RM în UE sau prin Unire cu România.

Unirea înseamnă nu doar repararea nedreptății istorice, dar și soluționarea problemelor cum ar fi bunăstarea, pacea și securitatea cetățenilor, indiferent de etnie.

Dezvoltarea relațiilor de cooperare și prietenie cu țările UE, alte state democratice și nu în ultimul rând cu Ucraina, Georgia și celelalte foste republici sovietice care și-au obținut independența față de URSS în 1991.